

รูปแบบประเพณีการบวชนาคชุมชนหนองอ้อ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
NAK ORDINATION TRADITIONS IN NONG O COMMUNITY, MAKHAM DISTRICT
CHANTHABURI PROVINCE

ธนกร ภิบาลรักษ์¹ ณัฐกฤต ชัยอริยมณี² อภิวรรณ ศิรินันทนา³ และ จูติรัตน์ อธิธิมัยชัย⁴

Thanakorn Pibanrak, Natthakit Chairiyamethee, Apiwan Sirinantana and Thitirat Itthimechai

Article History

Received: 05/13/2022

Revised: 09/23/2022

Accepted: 09/24/2022

บทคัดย่อ

บทความนี้ ทำการศึกษารูปแบบประเพณีการบวชนาค ของชุมชนหนองอ้อ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือคือ 1.การสัมภาษณ์ 2.จัดสนทนากลุ่มกับเครือข่ายงดเหล่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดจันทบุรี และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และประเพณีการบวชนาคของชุมชน 2. เพื่อเสนอรูปแบบประเพณีการบวชนาคในชุมชนสมัยใหม่ ผลของการศึกษาพบว่าอัตลักษณ์และประเพณีการบวชนาคของคนในอดีตนอกจากได้บุญกุศลที่ลูกหลานได้เข้าร่วมกาสาวพัสตร์แล้วยังได้ความสุขสนุกสนาน บันเทิงใจมีดนตรีบรรเลงขับกล่อม ในงานมีงานเลี้ยงในช่วงเย็นมีการสังสรรค์โต๊ะจีนอาหาร กับแกล้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันเต็มที่ และเมื่อมีการดื่มการกินปัญหาที่พบคือมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนาคที่บวชบางคนก็เมาจนเข้าแทบบวชไม่ได้ หรือบางงานก็มีการทะเลาะกันตีกันนำมาซึ่งความเสียหายในงานบุญ

ส่วนรูปแบบประเพณีงานบวชนาคแบบใหม่นั้น มีการรณรงค์ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา การปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งชุมชนเอง ให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้ตระหนักถึงโทษและพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องจากงานบุญที่เคยมีการดื่มการกินก็ลดลงและสุดท้ายก็ไม่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดทั้งปีจนเป็นชุมชนต้นแบบของจังหวัดจันทบุรีได้รับรางวัลชุมชนคุณธรรม หมู่บ้านศีลห้า และหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองนอกจากนี้ยังมีการทำเครื่องดื่มที่มาทดแทนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยคือ กาแฟพหามา ชาเขียว น้ำโอเลี่ยน ที่ทำในชุมชนเพื่อให้คนมางานได้ดื่มทดแทนเครื่องดื่ม

¹⁻² อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Lecturer, Faculty of Human and Society, Rambhai Barni Rajabhat University

E-Mail: Thanakorn.P@rbru.ac.th *Corresponding Author

³ รองศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Assoc. Prof., D.C.A, Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Assit. Prof., Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

2 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

แอลกอฮอล์เป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนอีกด้วยรูปแบบประเพณีการบวชนาคในชุมชนสมัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า(สคล) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในชุมชนและนำรูปแบบประเพณีการบวชนาคในชุมชนสมัยใหม่เป็น แบบแผนให้กับชุมชนอื่นๆ อีกต่อไป

คำสำคัญ: ประเพณี การบวชนาค ไร่แอลกอฮอล์

ABSTRACT

This article studied the patterns of Naga ordination traditions of the Nong O community, Makham district, Chanthaburi province. A qualitative research method that uses the tool is 1. Interview 2. Organize a group seminar with the Non-Alcoholic Network, National Buddhism Office Chanthaburi Province, and the Chanthaburi Provincial Cultural Office. The objectives are 1. To study the identity and traditions of the Naga ordination of the community, and 2. To propose a model of the Naga ordination tradition in modern societies. The study's results revealed the identity and practices of the people's past Naga ordination for receiving merit that their children have embraced Buddhism. The festival also brings joy and entertainment, with music playing in the lullaby and banquets in the evening, where Chinese tables are gathered, and food and alcoholic beverages are thoroughly enjoyed. And when drinking and eating, the problem encountered is that there is an increased cost. Some ordained nagas are drunk until the morning of the ordination, or some events have quarrels, causing damage to the merit-making event.

In the new traditional Naga ordination ceremony, there are campaigns for the public, and private sectors, educational institutions, local governments, and the community. To educate people in the community to be aware of the dangers and dangers of alcohol. As the campaign continued from the merit-making event, eating, and drinking declined. Finally, Naga ordination traditions consumed no alcohol throughout the year until being a model community of Chanthaburi province, which received the award for the moral community, the five precepts village, and the golden land village. Some drinks can replace alcoholic beverages, such as dog coffee, green tea, and water, which is done in the community so that people who come to work can drink instead of alcoholic beverages to generate income for the community.

The traditions of the Naga ordination in the community are supported by the Office of the Non-Alcoholic Organization Network Office and the Health Promotion Fund Office to promote community activities and bring this new form of Naga ordination tradition into the modern community as a pattern for other communities.

keywords: Tradition, Nak Ordination, Non-Alcoholic

บทนำ

ประเพณีการบวชมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาลจนถึงปัจจุบันพุทธศาสนิกชน ผู้มีศรัทธาเลื่อมใสพระพุทธศาสนาได้มีความเชื่อว่า การออกบวชคือการแสวงหาความหลุดพ้นจากความทุกข์ซึ่งเป็นมรตกทางจิตวิญญาณของมนุษยชาติมาตั้งแต่โบราณกาล การออกบวชของฤๅษีในสมัยก่อนพุทธกาลก็เป็นการแสวงหาความหลุดพ้นจากความทุกข์ เจ้าชายสิทธัตถะก็เช่นเดียวกัน ทรงครุ่นคิดที่จะหาทางออกจากความทุกข์เมื่อพระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็น คนแก่ คนเจ็บ คนตายอันมีเหตุมาจากความเกิด สุดท้ายพระองค์ทรงพบสมณะจึงมีความตระหนักแนในพระทัยว่าการออกบวชจักเป็นหนทางที่รอดพ้นจากวัฏทุกข์ได้จึงได้ การบวชคือขั้นตอนที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตหรือบัญญัติขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้ามาบวช เป็นสมาชิกของสังฆสมณสงฆ์กล่าวคือเป็นภิกษุหรือภิกษุณีในพระพุทธศาสนา โดยทรงกำหนดคุณสมบัติของภิกษุผู้เป็นประธานและองค์ประชุมสงฆ์ไว้อย่างเป็นลักษณะภิกษุรูปใดรูปหนึ่งจะใช้สิทธิพิจารณาอย่างรวบรัดโดยลำพังไม่ได้ ประธานและองค์ประชุมดังกล่าวจะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบและมีความเห็นร่วมกันเป็นเอกฉันท์ จึงจะอนุมัติให้บุคคลนั้น ๆ ผ่านขั้นตอนนี้ได้ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคคลที่มีศรัทธา อย่างตั้งมั่นและมีความศรัทธาอย่างแท้จริง

รูปแบบการบวชนาคสมัยเก่านั้นก่อนบวชจะมีการกินเลี้ยงสังสรรค์กันเต็มที่เจ้าภาพจะเตรียมอาหารการกินให้กับผู้ที่เข้าร่วมงานทั้งข้าวปลาอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น น้ำอัดลม เหล้า เบียร์ เจ้าภาพจะเตรียมอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง คนที่มาร่วมในงานเองก็ต้องการให้นาคดื่มก่อนที่เข้าโบสถ์ในวันรุ่งขึ้น บางครั้งบางทีพอถึงวันที่จะบวช นาคบางคนก็ยังไม่สร้างเม้าด้วยซ้ำ และเมื่อน้ำเปลี่ยนนิสัยเข้าไปในตัวอาจจะมีเรื่องทะเลาะวิวาทกันทำให้มีข้อพิพาทที่เคยมี อันตรายอย่างหนึ่งของการดื่มสุราคือทำให้เกิดอุบัติเหตุในงาน ไม่ว่าจะเป็นรถชน รถคว่ำ ทำให้เสียทรัพย์สินจำนวนมาก บวชยุคใหม่จึงมีการรณรงค์เรื่องการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดทั้งเพื่อลดอุบัติเหตุ ลดการทะเลาะวิวาทกัน และเพื่อประหยัดงบประมาณต่างๆ ในงานบวชอีกด้วย

การศึกษาวิจัยจำนวนมากพบว่าปัญหาที่เกิดจากการดื่มสุราส่งผลทั้งต่อ การใช้ชีวิตครอบครัว ปัญหาการเงิน ปัญหาสุขภาพ และในขณะเดียวกันในวงการศาสนายังมีการพบเห็นพระภิกษุที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมในการครองผ้าเหลือง งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่มีความตั้งใจในการบวชเพื่อทดแทนบุญคุณของบิดา มารดา เพื่อจรรโลงอายุพระพุทธ ศาสนา เพื่อสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดีและเพื่อสังคมไทยจะเป็นสังคมที่ปลอดเหล้า ปลอดเบียร์ในงานบวชต่อไปในภายภาค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

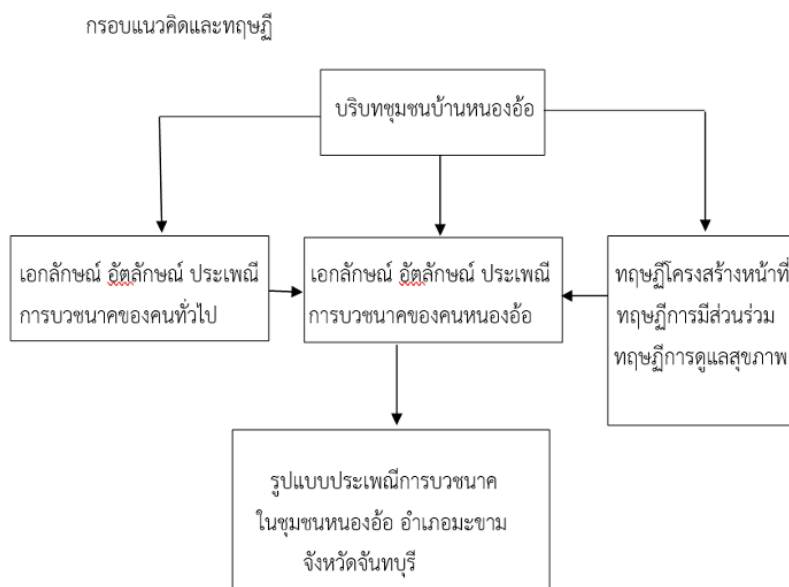
1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์การบวชนาคของคนในชุมชนหนองอ้อ
2. เพื่อเสนอรูปแบบประเพณีการบวชในสถานการณ์ต่อไป

4 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

การทบทวนวรรณกรรม

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาในเรื่องของการรณรงค์การจัดงานพิธีกรรมงานบวชแบบไร้แอลกอฮอล์ภายใต้กรอบโครงการบวชสร้างสุขที่ผ่านมาในพื้นที่ต้นแบบ ชุมชนหนองอ้อ ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีนั้น การทำงานนี้ประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการดำเนินการและการลงพื้นที่ปฏิบัติจริง ลักษณะเช่นนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของเดชา ไต้สูงเนิน (2548) ที่ได้กล่าวไว้ว่า 1. ต้องมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานให้ชัดเจน 2. เจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งการท่องเที่ยวต้องดูแลทั้งระบบ 3. ต้องบริหารจัดการด้านงบประมาณ 4. มีบุคลากรเพียงพอ 5. การประสานและความร่วมมือระหว่างองค์กรต้องเชื่อมกันได้ทั้งหมด การจัดการระบบการทำงานจึงจะสามารถทำให้บรรลุตามเป้าหมายได้ ผู้ดูแลงานด้านต่าง ๆ ต้องมีการพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้ตามหลังสถานที่อื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ แก้วไข (2548) ได้ศึกษาการประเมินศักยภาพและความต้องการของชุมชนที่เปลี่ยนไปตามสถานที่ กาลเวลาและบุคคล ซึ่งไปตรงกับทฤษฎีเรื่องโครงสร้างหน้าที่ (Structural – Functional Theory) นี้ถือว่าสังคมเหมือนกับสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง (Biological Organism) ซึ่งเป็นตัวแบบ (Model) ใช้อุปมา (Analogy) เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สังคม (social analysis) หรือวิเคราะห์ระบบ (system analysis) โดยมีฐานคติ (Assumptions) เกี่ยวกับสังคมคือ เป็นระบบหนึ่งที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีระบบขอบเขตแน่นอน พร้อมทั้งการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ กางทอง ได้กล่าวเรื่องการใส่ใจด้านสุขภาพการลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการออกกำลังกายทำสุขภาพของตนเองและคนในชุมชนมีสุขภาวะที่ดี ส่วนพระครูปริยัติธรรมคุณได้กล่าวถึงเรื่องการบริหารจัดการเชิงพุทธว่า ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาด้วย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 สัมภาษณ์ชาวบ้านหนองอ้อ ที่นำลูกหลานมาอุปสมบทวัดหนองอ้อ จำนวน 10 ท่าน
- 1.2 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและเจ้าอาวาสวัดหนองอ้อ จำนวน 6 รูป/คน
- 1.3 สัมภาษณ์บุคคลจากถิ่นอื่นที่เข้าร่วมกิจกรรมการบวชชานาคจำนวน 11 ท่าน

2. ขอบเขตการวิจัย

- 2.1 ขอบเขตพื้นที่ ใช้พื้นที่บ้านหนองอ้อ ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีเป็นพื้นที่วิจัย
- 2.2 ขอบเขตระยะเวลา ใช้ระยะเวลาให้การเก็บข้อมูล รวมทั้งนำเสนองานวิจัย เป็นระยะ 1 ปี
- 2.3 ขอบเขตเนื้อหา ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีการบวชชานาคชุมชนหนองอ้อ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 ใช้เครื่องมือสำรวจพื้นที่ในการทำวิจัย
- 3.2 ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง
- 3.3 ใช้เครื่องมือวิจัยแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- 3.4 ใช้เครื่องมือวิจัยในการจัดสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 4.1 ดำเนินการและปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาสาระความ ทั้งภาษาที่ใช้ตามความเหมาะสมกับงานวิจัย
- 4.2 นำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกด้วยกระบวนการทางงานวิจัย
- 4.3 วิเคราะห์ตัวแปร และเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย
- 4.4 นำผลงานการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)
- 4.5 นำไปเสนอต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นำเสนองานวิจัยขึ้นสู่สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีสืบต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสรุปตีความและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้เทคนิคแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายประวัติความเป็นมาของชุมชนต่างๆ ที่เป็นพื้นที่วิจัยและพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่วิจัย วิเคราะห์เรื่องผลกระทบต่อการรณรงค์การ ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทบทวน และนำเสนอข้อมูลด้วยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัย เป็นไปตามวัตถุประสงค์พบว่าในชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างมากคนในชุมชนมีความสมัครสามัคคีกันอย่างมาก ถือเป็นต้นแบบในการจัดงานบวชชานาคปราศจากแอลกอฮอล์อย่างแท้จริง จากการศึกษาอัตลักษณ์การบวชชานาคของคนในชุมชนหนองอ้อในอดีตงานบวชทั่วไปก็มีการสนุกสนานรื่นเริง มีมหรสพบันเทิงตลอดงานมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาสร้างความสนุกสนานตามกำลังฐานของแต่ละงานจนบางครั้งนึกถึงเวลาที่บวชเองก็เมา คนที่มาร่วมงานก็เมา จนบางครั้งทำให้เกิดการทะเลาะตีกันก็มี หรือเกิดอุบัติเหตุจากการไปงานบวชก็มีจำนวนไม่น้อย

หลังจากที่ได้รูปแบบการบวชชานาคในสถานการณ์ใหม่ จากภาคีเครือข่ายการงดเหล้าได้ประชุมวางแผนเสนอให้ชุมชนโดยเจ้าอาวาส กำนัน ผู้ใหญ่ โรงเรียน ได้สร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงโรคของสุรา จึงได้มีการรณรงค์ให้งดเหล้าในงานบวช

6 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

ภายในนโยบายบวชสร้างสุข และสรุปโทษของสุราว่ามีดังนี้

1. ปัญหาการใช้ความรุนแรง การศึกษาได้ยืนยันถึงความสัมพันธ์ในเชิงการเป็นสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับปัญหาความรุนแรง โดยความเสี่ยงของเหตุการณ์ความรุนแรงจะเพิ่มขึ้นตามความถี่ของรูปแบบการดื่มจนมีเมา อีกทั้งปริมาณการดื่มยังมีความสัมพันธ์อย่างมากต่อการใช้ความรุนแรงต่อคู่ครอง และการศึกษาจำนวนมากแสดงว่า ผู้ที่ดื่มอย่างหนักมีแนวโน้มที่จะเป็นเหยื่อของความรุนแรงเพิ่มขึ้นด้วย

2. ปัญหาครอบครัว : จากการศึกษาระยะยาวจำนวนหนึ่งที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรงในคู่สมรส พบว่า การดื่มอย่างหนักของสามีเป็นปัจจัยที่ทำนายการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส การล่วงละเมิดต่อเด็ก : พบความสัมพันธ์ชัดเจนในกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับการดื่มอย่างหนักและภาวะติดสุรากล่าวคือ เด็กที่มีผู้ปกครองดื่มอย่างหนักมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นในการเกิดการล่วงละเมิดหรือทารุณกรรมที่สูงกว่าเด็กทั่วไป

3. ปัญหาทำให้เกิดอุบัติเหตุการดื่มทำให้เกิดปัญหาอุบัติเหตุจากการขาดสติสัมปชัญญะ เสี่ยงต่อหลายปัญหาจากการทำงานที่เพิ่มขึ้นนอกจากนี้การสูญเสียคนงาน เนื่องจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ปัญหาทางวินัยหรือประสิทธิภาพในการทำงานต่างๆ อันเป็นผลมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมทั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การลักขโมยอาชญากรรมอื่น ๆ ลดความสัมพันธ์และขวัญกำลังใจในการทำงานระหว่างผู้ร่วมงานอีกด้วย

4. ปัญหาทางการเงิน : การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดภาระทางการเงินของประเทศ ในเรื่องของภาษีจากประชาชนที่ต้องนำไปใช้ในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยจากการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ซึ่งคิดเป็นมูลค่าถึง 5,623 ล้านบาทต่อปี ทั้งนี้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังมีต้นทุนจากการบังคับใช้กฎหมายและการฟ้องร้องคดีความจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นที่ศาลมีมูลค่าประมาณ 156 ล้านบาท โดยจำนวนคดีความอันมีสาเหตุจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ศาลพิจารณาเสร็จในปีพ.ศ. 2549 มีทั้งสิ้น 22,000 คดี เมื่อพิจารณาด้านทุนที่เกิดขึ้นที่สถานีตำรวจ พบว่า มีมูลค่าประมาณ 86.4 ล้านบาท และเมื่อรวบรวมการประเมินมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว พบว่า ต้นทุนที่เกิดจากการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมูลค่าสูงถึง 12 ล้านเหรียญสหรัฐ (360 ล้านบาท) หรือร้อยละ 1.99 ของ รายได้ประชาชาตินอกจากนี้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมในเรื่องอื่นอีก มากมาย เช่น ความรุนแรง ความไม่เป็นระเบียบในสังคม ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล การบาดเจ็บจากเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงและความมีเมามาสุรา

5. ปัญหาสุขภาพ ถ้าดื่มสุราเป็นประจำหรือดื่มจนติด จะทำให้เกิดความจำเสื่อม ทำให้สมองเสื่อมสูญเสียการทรงตัว เดินไม่ตรงทาง มีการเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพ ไม่สนใจสิ่งรอบข้าง บางครั้งมีอาการเซ้าซี้ม หรือบางครั้งจะมีอาการประสาทหลอน นอกจากนี้ยังมีผลต่อระบบทางเดินอาหารและตับผลต่อกระเพาะอาหาร ทำให้เกิดโรคกระเพาะอาหารอักเสบ เป็นแผลในกระเพาะ ก่อให้เกิดอาการปวดท้องหรืออาเจียนเป็นเลือด นอกจากนี้ยังมีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือดผลต่อระบบหัวใจ จะทำให้การเต้นบีบตัวของหัวใจไม่ปกติ หัวใจเต้นเร็วขึ้น ทำให้กล้ามเนื้อของหัวใจทำงานไม่ได้ อาการเหล่านี้จะทำให้หัวใจโต ทำงานไม่ได้ตามปกติ มีผลต่อระบบเม็ดเลือดแอลกอฮอล์จะทำให้การทำงานของเม็ดเลือดแดงเสียได้ เป็นเหตุให้โลหิตจาง เม็ดเลือดขาวผลิตน้อยลง ทำให้ความต้านทานต่ำลงมีอาการตกเลือดได้ง่าย ที่สำคัญมีผลต่อระบบขับถ่ายและอวัยวะสืบพันธุ์เมื่อดื่มจนเรื้อรังจะให้ความต้องการทางเพศจะลดลง และส่งผลทำให้ลูกอันธพาลมีขนาดเล็กลงได้อีกด้วย ในผู้หญิงตั้งครรภ์ จะทำให้เกิดการแท้งหรือคลอดบุตรเร็วกว่ากำหนด มีโอกาสทำให้เด็กที่กำลังจะเกิดมาเกิดมามีความผิดปกติได้สูง

จากการวิเคราะห์รูปแบบการจัดงานบวชนาคในสถานการณ์ที่ปราศจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแนวทางอันดีที่จะสร้างโครงการบวชสร้างสุข ดังนี้

1. ทำให้คนในชุมชนไว้วางใจกันมากขึ้นไม่ต้องหวาดระแวงเวลามางานบวชไม่มีเหตุการณ์กระทบกระทั่งกัน ไม่มีทะเลาะกัน
2. ลดค่าใช้จ่ายให้เจ้าภาพ งานละ 2-4 หมื่นบาท 3. สร้างความสามัคคีของคนในชุมชนที่ตั้งใจไปช่วยงานบวชอย่างเต็มที่ ด้วยหวังเรื่องบุญเป็นที่ตั้ง 4. ลดอุบัติเหตุ อุบัติภัยในการเดินทาง 5. ลด ความเครียด ความทุกข์ใจ ให้เจ้าภาพ 6. เพิ่มความรัก ความสามัคคี

ในหมู่บ้าน 7. รักษาประเพณีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเผื่อแผ่ซึ่งเคยมีมาแต่อดีต 8. สุขภาพกาย สุขภาพจิต ผู้มาร่วมงานดีขึ้น 9. เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชน 10. ทำให้หมู่บ้านหนองอ้อน่าอยู่ 11. ทำให้ชุมชนหนองอ้อ เข้มแข็ง

ภาพที่ 2

ขบวนจัดแห่นาค

ที่มา: ธนกร ภิบาลรักษ์ และคณะ, 2565

ภาพที่ 3

การเริ่มต้นเข้าสู่สัปดาห์

ที่มา: ธนกร ภิบาลรักษ์ และคณะ, 2565

8 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

ภาพที่ 4

ประเพณีบวชนาค

ที่มา: ธนกร ภิบาลรักษ์ และคณะ, 2565

ภาพที่ 5

สัมมนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โครงการบวชนาคสร้างสุข โดยไม่มีแอลกอฮอล์

ที่มา: ธนกร ภิบาลรักษ์ และคณะ, 2565

อภิปรายผล

จุดเด่นของการบวชของชุมชนหนองอ้อคือการบวชแบบไม่มีการตีเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาเป็นส่วนหนึ่งของงานแต่ยังคงไว้ซึ่งประเพณีการบวชที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาลจนถึงปัจจุบันพุทธศาสนิกชน ผู้มีศรัทธาเลื่อมใสพระพุทธศาสนาได้มีความเชื่อว่า การออกบวชคือการแสวงหาความหลุดพ้นจากความทุกข์ที่มีอยู่ในใจให้หลุดพ้นไป แม้เวลาจะล่วงเลยผ่านไปนานแค่ไหนวัฒนธรรมประเพณีงานบวชก็ยังคงดำรงคงอยู่ตลอดมาหลักความเชื่อถือประเพณีปฏิบัติในระบบของสังคมนั้นก็ถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญทำให้ระบบของสังคมตั้งอยู่ได้สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ของกลุ่มหรือโครงสร้างหน่วยงานที่มีต่อการสร้างคุณค่าให้เกิดต่อระบบของสังคมรวมถึงการสร้างหน้าที่ให้มีจิตสำนึกการรับผิดชอบต่อสังคมว่าใครมีหน้าที่ทำอะไรและสมาชิกในสังคมนั้นได้อะไรบ้างซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ ใจวัง, 2558 ที่ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายใต้ระบบของสังคมการเข้าไปมีบทบาทและการเข้าไปมีส่วนร่วมถือเป็นหลักการที่สำคัญดังนั้นทฤษฎีการมีส่วนร่วมนับว่าเป็นหัวใจหลักดังที่เฮิร์ตซ์เบิร์ก (Hertzberg) ได้กล่าวถึงเรื่องแรงจูงใจทำให้เกิดความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคมสร้างความกระตือรือร้นมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมที่ทำให้ประสบผลสำเร็จทั้งต่อตัวบุคคลและต่อองค์กรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์, 2552 เรื่องบทบาทความรับผิดชอบของชุมชนที่นำไปสู่การตัดสินใจในการปฏิบัติงานว่า บุคคลต้องยอมรับในกติกาของกันและกันซึ่งจะนำพาองค์กรไปสู่ผลสัมฤทธิ์ดังมีทั้งการเข้าร่วมในกิจกรรม การอุทิศตนและสร้างความเป็นธรรมในเกิดขึ้นนั่นเอง

รูปแบบประเพณีการบวชขนาดแม้จะยังคงไว้ซึ่งรูปแบบเดิมตามระเบียบของมหาเถรสมาคมซึ่งยึดถือหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและมีการประยุกต์ในเรื่องของกิจกรรมที่เน้นความปลอดภัยไร้เครื่องตีมแอลกอฮอล์ซึ่งในความเป็นจริงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนานั้นก็ควรไม่มีเรื่องของอบายมุขหรือสิ่งมอมเมาเข้ามามีส่วนร่วมอยู่แล้วเพราะการบวชคือการงดเว้นเป็นกุศโลบายสร้างความดีสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ จันทรสุริย์ 2558, ที่ได้กล่าวเรื่องภูมิปัญญา ว่าภูมิปัญญาที่สร้างสามารถ อัตลักษณ์ในชุมชนได้นับเป็นสิ่งสำคัญทั้งทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสร้างความน่าเชื่อถือได้

นอกจากนี้ยังทำให้สังคมมีความเข้มแข็งลดในเรื่องปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการลดอุบัติเหตุ ปัญหาทางการเงิน ปัญหาสุขภาพอันส่งผลตามมาอีกหลายเรื่อง

ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การจัดงานบวชรูปแบบใหม่ที่ได้ทั้งความปลอดภัยด้านสุขภาพ ชีวิตและทรัพย์สินความปลอดภัยด้านชีวิต ได้ความสามัคคี นับเป็นการบวชรูปแบบใหม่ที่ไม่มีการตีเครื่องตีมแอลกอฮอล์เข้ามามีส่วนร่วม และมีผู้สนใจเข้าร่วมด้วยความตั้งใจ การบวชรูปแบบใหม่แบบไร้เครื่องตีมแอลกอฮอล์นั้นใช้งบประมาณจำนวนน้อยกว่าการบวชแบบเดิมที่มีเครื่องตีมแอลกอฮอล์เพราะประหยัดทั้งอาหารกับแกล้มและ เหล้า เบียร์ จึงถือว่ามิติใหม่ของการบวชในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยมอบให้สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานวัฒนธรรม เพื่อนำไปเป็นโมเดลต้นแบบให้กับวัดต่างๆ ไปใช้ประโยชน์

1.2 นำข้อมูลมอบให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่มีศักยภาพเช่นสำนักงานส่งเสริมสนับสนุนสุขภาพ สสส หรือสาธารณสุขจังหวัด ประชาสัมพันธ์เรื่องการบวชแบบปลอดเครื่องตีมแอลกอฮอล์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลให้มากกว่านี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดมากกว่านี้

2.2 งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีเครือข่ายจากภายนอกเข้ามามีบทบาทบ้าง เช่น สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนสุขภาพ หรือหน่วยงานอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- เดชา ไต้สูงเนิน. (2548). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตร กรณีศึกษาบ้านม่วงคำ. ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พระครูสุทธธรรมประสาธน์ (เข้ม กตสโร). (2560). แนวทางการส่งเสริมประเพณีบวชนาคช้างที่มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระครูปริยัติธรรมคุณ. (2561). การบริหารจัดการเชิงพุทธโดยหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมใจ แก้วไข. (2548). การประเมินศักยภาพและความต้องการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านปรุ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สามารถ จันทร์สุริย์. (2555). ภูมิปัญญาไทย อ่างใน สัตถุญา สัตถุญาวิวัฒน์. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- สามารถ จันทร์สุริย์. (2558). ภูมิปัญญาไทยภูมิปัญญาโลก อ่างใน สัตถุญา สัตถุญาวิวัฒน์. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2552). สารสำคัญของกรมการมีส่วนร่วมของบุคลากร. สามเจริญพานิชย์
- ศุภลักษณ์ ใจวัง. (2558). การศึกษาโครงสร้างหน้าที่และทและคุณค่าในพิธีกรรมของชาวไทยเขินสันป่าตอง เชียงใหม่ คณะศิลปศาสตร์บัณฑิต. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2561). เอกสารประกอบการทำโครงการสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
- สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2564). เอกสารประกอบการทำโครงการสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ